

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

54-2

BRNO 2013

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 54

Vě umě 3

Číslo 2

Issue 2

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttkay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová,
Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Executive Editor, Typography

Alice Del Maschio

Software
Software

Adobe InDesign CS5

Fotografie na obálce
Cover Photography

Kovový závěsek ve tvaru zvířete (viz obr. 5 na str. 136)
Metallic animal figurine pendant (see Fig. 5 on page 136)

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Královopolská 147
612 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@arub.cz
Internet: <http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html>

Tisk
Print

Azu design s.r.o.
Bayerova 805/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně

Vydáno v Brně roku 2013

Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v ČR.

Copyright ©2013 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

výplň tvořil kontext 0104 (také s množstvím kamene), datace: 2. polovina 13.–14. století.

V sondě 3 (situována v místě úvozu) byla pod vrstvou ornice pozorována vrstva hnědé jílovité hlíny bez hrubých komponent – kontext 0106, který měl max. mocnost 0,92 m a pod ním se nacházelo podloží v podobě vrstvy žlutošedého jílu – kontext 0108. Kontext 0106 je patrně výplň původně úvozové cesty, která díky vodní erozi z okolní plochy zaplnila úvoz v době, kdy tato cesta ztratila svoji funkci, ovšem tato uložení neobsahovala žádný materiál vhodný k dataci. V sondě 4 nebyly zjištěny žádné doklady sídlištních objektů nebo kulturních vrstev. V sondě 5 byl také pozorován objekt 1, ale zde již byl méně zahloben do podloží (orientace severozápad – jihovýchod, na řezu vanovitý, max. délka ? m, max. šířka 0,40 m, max. hloubka 0,15 m). Jeho výplň tvořil pouze kontext 0105, ale zde bez nálezů. V sondě 6 byl objekt 1 také zkoumán (orientace severozápad – jihovýchod, na řezu vanovitý, max. délka ? m, max. šířka 0,56 m, max. hloubka 0,16 m) a jeho výplň tvořil pouze kontext 0105, zde také bez nálezů. V této sondě byl objekt 1 zahloben především do vrstvy ornice (kontext 0100), zatímco do podloží (kontext 0101) jen minimálně. Sonda 5 byla položena východním směrem od sondy 2 a naopak sonda 6 zase západně od sondy 2.

Jakub Vrána

Literatura

Faltýnek, K. 2010: Ješov (okr. Olomouc). *Přehled výzkumů* 51, 438.

Resumé

Luká (Kat. Ješov, Bez. Prostějov), „Starý Ješov pod alejí“. Spätmittelalter. Hohlweg, Dorfwüstung. Probegrabung.

LUKOV (K. Ú. LUKOV U ZLÍNA, OKR. ZLÍN)

**Hrad Lukov. Středověk, novověk. Hrad. Záchran-
ný výzkum. Uložení nálezů: Muzeum jihovýchodní
Moravy ve Zlíně.**

V roce 2007 pokračovaly za archeologického dohledu pracovníků Muzea jihovýchodní Moravy ve Zlíně další stavební a konzervační práce na lukovském hradě, které se tentokrát soustředily do prostoru tzv. východního paláce a raně gotické brány. Při zjišťování průběhu jižní a východní stěny paláce byla odstraňována kamenná suť vytvořená destrukcí palácových zdí. Destrukční zasypy obsahovaly kromě zbytků lomového zdiva, četných cihel a zlomků omítek a malty rovněž ojedinělé architektonické články (pravděpodobně renesanční). Nepočtená kolekce dalších nálezů zahrnuje fragmenty novověké keramiky a glazovaných kachlů, datovatelných do průběhu 16.–17. století.

Při snižování úrovně podlahy uvnitř raně gotické brány byly v hlinitých, již dříve překopaných zásypech nalezeny mj. články původního gotického ostění ze západního průčelí brány, níže v písčitém zásypu pak část renesančního ostění portálu z první poloviny 16. století s plastickým erbem rodu Kunštátů, tehdejších majitelů Lukova. Kromě novověkých zlomků byly z tohoto prostoru získány také doklady středověké keramiky ze 13.–15. století.

Jana Langová

Resumé

Lukov (Kat. Lukov u Zlína, Bez. Zlín), Burg Lukov. Mittelalter, Neuzeit. Burg. Rettungsgrabung. Einlagerung der Funden: Museum der Südostmähren in Zlín.

MAJETÍN (OKR. OLMOUC)

**Ulice Náves. Novověk. Pohřebiště. Záchran-
ný výzkum.**

Záchraný výzkum probíhal ve dnech 24. 9. až 29. 10. 2012 v místě božích muk (ulice Náves v obci Majetín), která jsou situována na menší mohyle obklopené vzrostlými stromy. Výzkum byl vyvolán informací od místních občanů, kteří zde spatřili neznámé lidi s detektory kovů. Výzkum měl zjistit archeologický potenciál této lokality. Dle údajů z obecní kroniky zde mělo být pohřbeno šestnáct vojáků v období napoleonských válek. Zpráva nabyla na důvěryhodnosti, když byly v 90. letech 20. století v blízkosti této mohyly během hloubení výkopu pro inženýrské sítě vyzdvíženy kosti. Vzhledem k tomu, že na místo nálezu nebyl přivolán archeolog či antropolog, nelze dnes rozhodnout, zda kosti byly lidské nebo zvířecí. Identifikace lokality na mapě ZM ČR (M 1 : 10 000) – číslo listu 25-13-01: Z : 24 – J : 13, Z : 22 – J : 10; Z : 23 – J : 10. Vzdálenosti jsou uvedeny v milimetrech od západní (Z) a jižní (J) sekční čáry.

Zkoumaná lokalita se nachází na severní hranici Majetína v místě křižovatky hlavní komunikace procházející obcí ve směru sever – jih (směrem z Krčmaně do Brodku u Přerova) a místní komunikace ve směru západ – východ (směrem od polní cesty z Kokor dále na ulici Na Hrázi). Jedná se o mírné návrší vzhledem se podobající mohyle o průměru cca 8 m, na jehož vrcholu jsou situována pilířová boží muka. Tato boží muka jsou zděná a omítnutá se čtyřmi výklenky pro obrázky. První zmínka o této stavbě je zaznamenána v obecní kronice a pochází z roku 1880, kdy byla boží muka opravována. Obecní kronika je uložena v archivu Obecního úřadu v Majetíně.

Samotný výzkum byl realizován formou sondáže, kdy tři sondy pokryly jihozápadní čtvrtinu návrší, což byla největší část bez kořenů rostlých stromů. Nejprve byla vyměřena obdélná sonda 1, která měla orientaci sever – jih a rozměry 4,20 × 0,80 m. Západně od sondy 1 byla položena sonda 2, která měla trojúhelníkovitý pů-

dorys o rozměrech 3,10 × 2,70 × 4,1 m. Během preparace kostrových pohřbů v sondě 1 bylo zjištěno, že některé pohřby pokračují dále východním směrem mimo sondu 1, proto byla zkoumaná plocha rozšířena o sondu 3, jejíž maximální rozměry jsou 1,50 × 1,40 m. Během výzkumu sond 1 – 3 byla zjištěna jednoduchá stratigrafická situace ve zkoumané mohyle – celkem 7 uloženin – kontexty 0100 až 0107, 0110, které obsahovaly ojediněle malé zlomky skla, novověké keramiky a železných zkorodovaných úlomků. Za doby výzkumu bylo odkryto šest kostrových pohřbů – kontexty 800 až 805. Kosterní pozůstatky náležely dvěma dospělým mužům – kontexty 801, 805 a čtyřem dětem – kontexty 800, 802 až 804. Pohřeb jednoho z dětí – kontext 802 – narušil chronologicky starší hrob, v němž byl uložen nedospělý muž – kontext 805. Tyto kosterní pozůstatky byly pietně uloženy podél levé strany dětského pohřbu. Všechna těla byla uložena v natažené poloze na zádech s orientací ve směru západ – východ (s výjimkou dětského pohřbu – kontext 804 – orientovaného ve směru východ – západ) a horními končetinami složenými na břiše. Výkopy hrobových jam, zahlučených do podloží, byly zjištěny pouze v případě nálezu těl dvou dospělých mužů – kontexty 0801, 0805. Dětské pohřby – kontexty 0800, 0802, 0803, 0804 – byly uloženy do zásypů zkoumané mohyly a výkopy či zásyp těchto pohřbů nebyly rozlišeny. Zbytky rakví či uložení v dutém prostoru prokázáno nebylo ani v jednom případě.

Dětské kosterní pozůstatky – kontexty 800 a 803 – nejsou stopy kostní destrukce s následnou novotvorbu kostní tkáně v přední části stropu očníce. Jedná se o tzv. *cribra orbitalia*, vznikající v důsledku malnutrice a projevují se ve formě drobných otvůrků. Kosterní pozůstatky muže – kontext 801 – vykazují chronické přetížení osového skeletu, meziobratlové prostory byly postiženy degenerativním onemocněním, jehož terminální stadium se projevilo tvorbou nárůstků na obratlových tělech (*spondylosis deformans*). Dále byla na páteři tohoto jedince detekována asimilace atlasu – vrozený stav, při němž dochází ke srůstu 1. krčního obratle (atlasu) s bází lebni. Při této poruše chybí pružící nárazníkové pásmo mezi spojením lebky s páteří. Tato konkrétní anomálie je navíc kombinována s další vrozenou varietou, a to nesplynutím (otevřením) zadního oblouku prvního krčního obratle (*spina bifida arcus posterioris atlantis*). Chronické přetížení pohybového aparátu se projevilo i na kostech dolních končetin. Byly zjištěny patologické změny v místech úponu šlach vazů a kloubních pouzder do kosti (*enthesopathia*). Díky opakovaným pohybům došlo v kostní tkáni k mikrotrhlinám a vytrhávání vláken z této tkáně. Silně vyvinutý zubní kámen způsobil zánět dásní, ústup kostní části zubního lůžka a vznik paradentózy bez intravitální ztráty zubů. Opakované mechanické podněty vyvolaly umělé obrušování všech čtyř řezáků dolní čelisti, charakter podnětu nebyl zatím blíže konkretizován. Šupina lebeční týlní kosti dalšího dospělého muže – kontext 805 – nese pravděpodobně stopy po zhojeném sečném zranění (okolí rány odstupuje valem).

Během tohoto výzkumu nebyl bohužel získán žádný hmotný materiál dovolující datovat tyto pohřby do období napoleonský válek a ani morfoskopická analýza kosterního materiálu neumožnila spojit zjištěné paleopatologické stopy s možnými zraněními vojenského charakteru.

Lukáš Šin, Jakub Vrána

Resumé

Majetín (Bez. Olomouc), Náves-Strábe. Neuzeit. Grabberfeld. Rettungsgrabung.

MARŠOV (K. Ú. MARŠOV U VEVERSKÉ BÍTÝŠKY, OKR. BRNO-VENKOV)

Intravilán obce (u domu č. p. 91). Novověk (?). Vápenická pec. Záchranný výzkum.

Lokalizace: S-JTSK 615336.02:1148833.93.

V září roku 2012 uskutečnili pracovníci Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i., záchranný archeologický výzkum v západní části intravilánu obce u domu č. p. 91 v souvislosti s výstavbou splaškové kanalizace. Lokalita se nachází v nadmořské výšce okolo 477 m, uprostřed severovýchodního svahu, který se zvedá na pravé (jižní) straně závěru údolí Maršovského potoka. Její přesná poloha je na ZM ČR 1:10 000, listu 24-32-11, určena bodem o souřadnicích 185:234 mm od Z:J s. č.

Liniový výkop porušil východně od jihovýchodního rohu uvedeného domu vápenickou pec. Kvůli omezenému rozsahu výzkumu a absenci movitých nálezů není možné objevené výrobní zařízení blíže typologicky ani časově zařadit. S největší pravděpodobností se jedná o pozůstatek novověkého „domáckého“ pálení vápna.

Michal Přichystal

Resumé

Maršov (Kat. Maršov u Veverské Bítýšky, Bez. Brno-venkov). Bei der Rettungsgrabung im westlichen Teil der Gemeinde wurde ein neuzeitlicher Kalkofen entdeckt.

MĚROTÍN (OKR. OLMOUC)

„Za humny u žlíbku“. Středověk, novověk. Sídliště?. Povrchový sběr.

Lokalizace: plocha mezi body: 1) X = 1108423, Y = 563975; 2) X = 1108457, Y = 564134; 3) X = 1108303, Y = 564131; 4) X = 1108309, Y = 563983 (S-JTSK).

Během archeologické prospekce, prováděné v jarních měsících roku 2011 metodou povrchového sběru, bylo na poli severně od stávající zástavby obce Měrotín nalezeno 70 kusů zlomků středověké keramiky ze 14. století.